

<p>Tolmetus ja tallitus</p> <p>TALLINNAS,</p> <p>Pagari uul. nr. 1</p> <p></p> <p>Tolmetaja kõnetunnid</p> <p>kella 12—1.</p>	<h1>SÕDUR</h1> <p>SÕJAASJANDUSE AJAKIRI.</p> <p>ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS</p> <p>ülemjuhataja staabi väljaandel.</p>	<p>Tellimise hind:</p> <p>1 aas a peale 40 marka</p> <p>1/2 " " 20 "</p> <p>1/4 " " 10 "</p> <p></p> <p>Kuulutuste ja teada-</p> <p>annete hind: iga kor-</p> <p>pusrea eest 1 mark.</p>
<p>Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabarilgi postiasutused ja era-raamatukauplused.</p>		

Nä 6

Laupäeval, 7. weebruaril 1920.

II. aastakäik

Sisukord.

Ametlik osa:

1. Ühendused.
2. Väljavõtted Sõjavägede Ülemjuhataja päewakäskudest.
3. Sõjaministri päewakäst nr. 17.

Üleüldine osa:

1. Plektilise soojatõbe vastu võitlemisest Saksa sõjaväes maailmasõja ajal.
2. Brest-Litowis (Tšernin).
3. Ajakirjanduse ülevaade.
4. Kirjandusest.
5. Segateated.
6. Toimetusele saadetud kirjandus.
7. Kuulutused.

Ametlik osa.

Ühendused.

Väljavõtted käskudest Wabariigi sõjavägedele.

Nr. 357.

Tallinnas, 31. jaanuaril 1920.

§ 1. 5-st jalawäe polgust alamleitnant Karl Lind kinnitakse leitnandi auastes, wanusega 10-st juulist 1917.

§ 2. Allpool tähendub 6-da jalawäe polgu ohwitserid kinnitakse:

Leitnantidest — alamkapteniteks:

1. Bruno Witas, wanusega 19-st maist 1916.
2. August Wirro, " 1-st jaan. 1917.

Alamleitnandist — leitnandiks:

1. Jaan Röögarbal, " 17-st okt. 1917.

Sipniktudest — alamleitnantideks:

1. Karl Podräskif, wanusega 13-st juunist 1915.
2. Richard Tilger, " 1-st juulist 1917.

§ 3. Käsu Wabariigi Sõjavägedele 29-st maist 1919 a. nr. 84, § 3 täienduseks, lugeb 9-dasi jalawäe

polgust alamkapten Peeter Kolts'i selles auastes wanusega mitte 1-st augustist 1917 a., vaid 28-st maist 1916.

§ 4. Wabariigi Sõjakoost alamleitnant Reinhold Täht kinnitakse leitnandi auastes, wanusega 28-st weebruarist 1917.

§ 5. Allpool tähendub 7-da jalawäe polgu ohwitserid kinnitakse:

Leitnandist — alamkapteniks:

1. Armand Espenberg, wanusega 1-st aprillist 1917.

Alamleitnantidest — leitnantideks:

1. Karl Luit, wanusega 15-st septembrist 1917.
2. Karl Rask, " 19-st " 1917.

Sipniktust — alamleitnandiks:

1. Hans Jürgens, wanusega 29-st detsembrist 1915.

§ 6. 3-da diviisi tagawara bataljonist alamleitnant Kurt Giejs kinnitakse leitnandi auastes, wanusega 14-st septembrist 1916.

§ 7. Allpool tähendub 1-se ratsapolgu ohwitserid kinnitakse:

Leitnandist — alamkapteniks:

1. Aleksander Maiste, wanusega 4-st juunist 1917.

Alamleitnandist — leitnandiks:

1. Johan Holberg, wanusega 4-st novembrist 1917.

§ 8. Allpool tähendub 9-da jalawäe polgu ohwitserid kinnitakse:

Alamkaptenist — kapteniteks:

1. Peeter Kolts, wanusega 28-st maist 1917.

Leitnantidest — alamkapteniteks:

1. Michael Tang, wanusega 3-st juulist 1916.
2. Hartmuth Traiss, " 25-st augustist 1917.

Nr. 359.

Tallinnas, 2. weebruaril 1920.

Allpool tähendub 7-da jalawäe polgu ohwitserid ülendatse:

Alamkaptenitest — kapteniteks:

1. Madis Reinthal, wanusega 10-st det. 1919.
2. Aleksander Kallion " 1-st jaan. 1920.

§ 2. Allpool tähendub Kalevi Malewa polgu ohwitserid ülendatse:

Nr. 360.

Tallinnas, 2. veebruaril 1920.

§ 1. Sõjavägede Ülemjuhataja staabi kästudetäitja staabiõhvitser kapten Eduard Willmann ülendatse alampolkownikuks, wanusega 1-st veebruarist 1920.

§ 2. 9-st jalaväe polgust alamleitnant August Kortmann ülendatse leitnandiks, wanusega 11-st veebruarist 1919.

§ 3. Allpool tähendud Soomusrongide diviisi tagawara bataljoni õhvitserid ülendatse:

Alamleitnantidest — leitnantidest:

1. Walter Proosa, wanusega 22-st detsembrist 1919.
2. Rudolf Pef, " 1-st jaanuarist 1920.

Alamleitnandist — leitnandiks:

1. Michael Müllerstein, wan. 14-st veebr. 1919.

Lipniktudest — alamleitnantidest:

1. Edgar Grewing, wanusega 23-st aug. 1919.
2. Johan Püssimägi, " 23-st okt. 1919.

§ 3. Riisaroopalise soomusrongi nr. 5 pealt lipnik Aleksander Riib ülendatse alamleitnandiks, wanusega 25-st detsembrist 1919.

§ 4. 5-st jalaväe polgust lipnik Rudolf Piir ülendatse alamleitnandiks, wanusega 17-st aprillist 1919.

§ 5. 2-st jalaväe polgust lipnik Aleksander Willmann ülendatse alamleitnandiks, wanusega 10-st maist 1919.

§ 6. Tallinna tagawara polgust lipnik Walter Babson ülendatse alamleitnandiks, wanusega 25-st augustist 1919.

§ 7. Riisaroopalise soomusrongi nr. 3 pealt lipnik Jüri Parrinbaal ülendatse alamleitnandiks, wanusega 2-st oktoobrist 1919.

§ 8. Suurtükiväe tagawara batariist lipnik Erich Norman ülendatse alamleitnandiks, wanusega 20-st detsembrist 1919.

Sõjavägede Ülemjuhataja:

Kindralstaabi Kindral-Major **Laidoner.**

Wäljawõtted Sõjavägede Ülemjuhataja päewatäsktudest.

Nr. 1015.

Tallinnas, 30. jaanuaril 1920.

Õelasi võib wäljamaale komandeerida ainult ümri laudu.

õade ülemaid selle järele wälwata, et õubade saamise asjus ise mitte õtse-astuts Wälisministeeriumiga eht

1017.

jaanuaril 1920.

Nr.

Tallinnas, 30.

Minu päewatäsu 17. juulil. täienduseks käsen Tartu ja W. õpilaste bataljonides ja teistes n. Kooliõpilaste roodudes teeniwaid ko. oridest" nimetada.

Nr. 1024.

Tallinnas, 30. jaanuaril 1920.

Luban polkude ülematel anda polgu sum. üleüldistel alustel laenu näol kuni 25.000 ma sõburite kodudele ja õhvitseride

Nr. 1028.

Tallinnas, 22. jaanuaril 1920.

§ 1. Minu päewatäsu nr. 563 — 10. sept. 1919 a. muutmiseks käsen Suurtükiväe liikuwaid parksid ja töötodasid wäelilnil wiibiwateks lugeda ja nendes teeniwatele õhvitseridele, ametniktudele ja rahwawäelastele 6 margalist päewaraha maksta, 1. jaanuarist s. a. arwates.

Nr. 1029.

Tallinnas, 31. jaanuaril. 1920.

Minu päewatäsu nr. 646 — 12. okt. 1919 a. täienduseks käsen 6 margalist päewaraha wäerinnal wiibimise aja eest maksta ka diwiisides olewatele sõjawäe kontrollõõridel, 1. jaanuarist s. a. arwates.

Nende wäerinnal wiibimise aega määrab Sõjawäe Peakontrollõõr.

Nr. 1037.

Tallinnas, 4. veebruaril 1920.

Käsen õhvitseridele, ametniktudele ja arstidele sõjalise tegewuse juures kaotisi läinud isiklisse waranduse eest abiraha maksta.

Ülemal tähendud waranduse ja selle wäärtuse üle peab igakord akt tehtud saama, wäeosade ülemate poolt nimetatud komisjonide läbi, sõjawäe kontrolli ehitajate juuresolekul.

Sel kombel tohkuseatud akti faadab wäeosajale uilem diwitist ülemale.

Wilmaste ettepanetul määrab tasumatsmise suuruse Sõjawäe Warustuse Ülem.

Nr. 1038.

Tallinnas, 4. veebruaril 1920.

Minu päewatäsktude 6. aprillist 1919. nr. 130 § 2 ja 8. maist 1919. nr. 158 § 5 muutmiseks, käsen õhvitseridele, ametniktudele ja rahwawäelastele, kes Murmanni sõjalinilt lodumaale tagasi on jõudnud ja ja Eesti sõjawäe osadesse, walitjustesse ja asutustesse kohtade peale saamad nimetud, palka wäljamaksta selle koha järele, ametlisse astumise päewast kaks kuud tagasi arwates.

Nr. 1040.

Tallinnas, 5. veebruaril 1920.

Minu päewatäsu nr. 130 § § 3 ja 4 täienduseks luban naiswelskeritele raudteel sõidu puhul sõjawäe sõidupiletit liter "A" ja tunnistusi alandatud hinnaga sõitmiseks samal alusel, kui halastajatele õbedele wälja anda.

Nr. 1041.

Tallinnas, 5. veebruaril 1920.

Minu päewatäsu nr. 130 § § 3 ja 4 täienduseks luban ka sõjawäe asutustes ametniktude kohtadel teeniwatele craifitutele ametiõituseks sõjawäe sõidupiletit liter "A" wälja anda. Ühlasti on neil ka õigus õhvitseride, ametn. ja arstide jaoks määratud tunnistust 3. kl. piletiga 2. kl. sõitmiseks tarwitada.

Sõjavägede Ülemjuhataja,
Kindralstaabi kindral-majoor **Laidoner.**

Sõjaminiistri päewatäsk nr. 17.

Alwaldan teadmiseks Wabariigi Walitjuse poolt 7. jaanuaril 1920 a. ajutise walitjemise korra § 12-a põhjal kinnitatud määruse riigiteenijate tasu asjus:

§ 1. Ametsõitute (komandeerimise) puhul tasutakse sõidukulud:

a) Ametnikkudele raudteel II klassi tariifi järele, laeval I

b) Alamteen, ja töölisi raudt. III klassi tariifi järele, laeval II

d) Hobustega "maanteed mööda" kütüdimääruse ("R. T." nr. 47), hobusteposti tariifi, ehk erakorralistel juhtumistel ametiasutuse ülemuse kinnitusele, arwete järele; oma jalgrattaga 75 penni wersta pealt arwates, oma hobustega — kütüdimääruses ettenähtud tariifi järele.

Märkus 1: Sõjaväelastele: ohwitseridele, ametnikkudele ja arstidele antakse kas prii sõit, ehk tasutakse arwete järele kulud p. a põhjal; rahwawäelastele sedasama p. b põhjal.

Märkus 2: Alamteenijate koosseisu igal ameti alal määrab ära wastaw ministereium kokkuleppel riigikontrolliga.

Märkus 3: Ilhe ja sama asutuse kase ametniku sõidu puhul ühte kohta makstakse kütüdi ehk hobusteposti tarwitamise korral kase inimese koosseidu talvide järele.

§ 2. Ametise määramise ja ametis ümberpaigutamise puhul, wälja arwatud karistujeks määratud ehk enese soovil ümberpaigutamised, tasutakse sõidukulud ametise määratule ja ümberpaigutatavale ametnikule

§ 1 p. p. a ja d järele, alamteenijatele ja töölisele

§ 1 p. p. b ja d järele. Ametise määratule ja ümberpaigutatavate peretonna liigetele aga kõigile § 1 p. p. b ja d järele. Peale selle makstakse ümberpaigutatavatele majapidamise asjade weokulude katmisel raudteel ja laeval makswate tariifide järele, linnas kohal, weovoorimeeste tariifi järele maanteel 10 penni puud — wersta pealt — mitte aga üle 1600 ft. eest.

Märkus 1: Peretonnaliigeteks loetakse ümberpaigutamise sõidukulude tasumisel: ümberpaigutatava naine ehk mees, lapsed alla 15 a., 1 teenija ja ka alla 15 a. wennad ja õed, kaswanidud, wanemad ja wanad wanemad, kui need ümberpaigutatava juures elawad ja tema ülespidada on.

Märkus 2: Bagassi tariifi järele raudteel wõib ümberpaigutataw kraami weo eest tasu saada kuni 100 flg.

Märkus 3: Grimäärused raudteelaste kraami wendamiseks raudteel jääwad käesolewaga muutmata.

Märkus 4: Tasu wäljamaksu tunnisiuses on peretonnaliigete ülewõimise kohta politsei tunnistus; kraami weo kohta — raudteel saateliri (ehk äratiri sellest), maanteel — arwed.

§ 3. Päewarahade suhtes taotatakse ametisõidud nelja liiki:

1. liik: Erakorralised ametisõidud Eesti riigi piirides, ringsõidud aja peale waatamata, ametisõidud ilhe kohta peale — mitte üle 15 päewa ettenähtud kestusega.

Märkus: Ettenägemata määramata wõimukalistuste põhjusel (vis major) üle 15 päewa kestmise puhul jääwad wiimasets nimetatud ametisõidud ilhagi 1. liigi alla.

2. liik: a) ametisõidud ilhe kohta peale, mis ettenähtud üle 15 päewa kestawad.

Märkus: Sarnaste ametisõitude kestus ei wõi üle 45 päewa olla.

b) Ametsõidud, mis keetud poolswate ametkohuste täitmiseega oma amettegevuse piirjonnas.

3. liik: Ametkohuste täitmise ajal lühikeajalised ametisõidud, kusjuures ametnikul ehk teenijal sõidu wälispunktil prii korter tarwitada on.

Märkus: Selle liigi alla kuuluvad ka torduwad ametisõidud ühede ja samade punktide wahel teenistuslises deshuuri korras.

4. liik: Ametsõidud wäljamaale.

Märkus: 2. liigi p. b ja 3. liigi alla käiwate ametisõitude kindlatsmääramine üksikutel ametaladel sünnib wastawa ministereiumi ja riigikontrolli kokkuleppel.

§ 4. Päewaraha makstakse:

1. liigis: Rahwawäelastele, alamteenijatele ja töölisele 30 marka päew.

Siisil: ametnikkudele, kelle palk kuni 1260 m., ohwitseridele, sõjawäe ametnikkudele ja arstidele, kelle palk kuni 900 mt. kuus ulatab, 45 mr. päew. 1261—2100 ja 901—1500 mt. kuus ulatab 60 mr. päew.

üle 2100 ja 1500 marga kuus ulatab 75

2. liigis: makstakse pool esimese liigi normidest.

3. liigis: makstakse 1/3 esimese liigi normidest.

4. liigis: makstakse: a) kõigile ametnikkudele, ohwitseridele ja sõjaväelastele:

ametisõitudel Lätimaale 40 L. rbl. p.

Predu- ja Wenemaale 100 W. " "

Soomemaale 75 S. mt. "

Rootsi-, Norra- ja Daanimaale 50 R. kr. "

Sakja- ja Poolamaale 75 S. R. m. "

Liitriikidesse (Inglis-, Prantsus- ja t. m. 2 nlt. p. b) rahwawäelastele, alamteenijatele ja töölisele makstakse p. a all tähendatud normidest 60%

Märkus 1: Wäljamaa sõitude puhul antakse wastawas wäliswaluutas awans tarwilises ulatuses.

Märkus 2: Ametsõitudel riigi piirides, kui ka wäljamaal arwatakse riigi poolt antawa toidu eest päewarahast wastaw summa maha; saamata jäänud toidu („pajoki“) eest ametisõitudel wiibimise ajal sõjaväelastele mingisugust rahalist tasu ei anta.

Märkus 3: Erijuhtumistel kõrgemate kulude katmisel jääb ministriile digus ettepanud arwete põhjal otsustada.

§ 5. Päewaraha hakatakse arwama ametisõitude eest, mille kestvus ametkohalt ärasõidust tagasisõiduni vähemalt 12 tundi on.

Märkus 1: Tasu wäljaarwamisel arwatakse ärasõidu ja kojuõidu päewad kaasa. Neg alla 12 tunni arwatakse 1/2 päewa ette.

Märkus 2: Üksikutel ametaladel tarwikitud erandid määratakse kindlats wastawa ministri ja riigikontrolliga kokkuleppel.

§ 6. 1. ja 2. liigi ametisõitude puhul tasutakse sõiduvõorimeeste tarwitamise kulud raudteejaama ehk sadamasse ja tagasi wastawa ajutuse määramisest mööda, kohalikka sõidutajja arwesse wõttes.

§ 7. Kui §§ 1., 3. ja 5. ettenähtud kokkulepped riigikontrolli ja wastawa ministereiumi wahel ei saabu, jääb küsimus wastawa ministri ettepanekul wabariigi walitsuse otsustada.

§ 8. Selle määruse jõusseastumisega taotawad makswuse: 1) „R. T.“ nr. 9 — 1919 a. wäljalutatud „Ajutise Walitsuse poolt 7. webruaril 1919 a. juhtnõuiks antud päewarahade ja sõidurahade normid“, 2) „R. T.“ nr. 35 — 1919 a. wälja kuulutatud wabariigi walitsuse poolt 16. mail 1919 a.

wastuõetud „Määrus wäljamaale komandeeritud sõjaväelaste päewarahade asjus“ ja 3) Уставъ о службѣ по опредѣленію отъ Правительства разд. III, глава III: „Опособіяхъ чиновникамъ, команд. по дѣламъ службы,“ Wene riigi sead. kogus III. kd. 1. raamat, §§ 606 — 662.

Käesolewa päewakäsu awaldamisega kaotawad kõik Sõjainistri kui ka Sõjainistiteeriumi selleksilised päewakäsed oma maksuse.

Kindralstaabi Kindral-Major **Sarka.**
Sõjainistri eest.

Üleüldine osa.

Plekilise soojatõbe vastu võitlemisest Saksa sõjaväes maailmasõja ajal.

J. A.

Praegu on meil üks põlewamatest päewakäsimustest plekilise soojatõbe vastu võitlemine. Ei ole siis ka üleäärne tähele panna, kuidas selle wäga kardetawa taudi vastu Saksa sõjaväes maailmasõja ajal võideldi. Selleks patub andmeid juba kord nimetatud*) koguteos: „Saksa arstid maailmasõjas“**)

Plekiline soetõbi nõudis maailmasõja ajal ohwrid iseäranis ida (Wene) ja lõuna (Balkani) frondil. Alguses teati tema olust dieti wähe. Alles sõja kestes on selle taudi käiku ja tekkimise põhjust enam-wähem edukalt uuritud. Nii mõnigi arst on wõitluses selle taudi vastu oma elu ohwerdama pidanud.

Saksa arstidel läks korda taudi suuremale laialilagunemisele sõjaväes piiri panna, kuna okkupeeritud maafondade elanikud oma pimeduses sagedasti arwuta ohwrid pidid tooma, sellepärast, et nad arstide korraldusi tähele ei pannud, wahel nende vastu koguni waenulitub ikid. Warsaw, Lodz, Wilna ning paljud teised linnad ja külad Poolamaal, Weneemaal, Rumeenias, Serbias jaürgimaal olgu siin hoiatuselks. Serbia rohwa keskel tegi plekiline soetõbi hirmsat häwitustööd, ainult abi wäljastpoolt wõis siin parandust tuua.

Nimetamata ei wõi ka sõjawangide laagrid jätta. Warsti pärast sõja lahtipuhkemist töid Wene sõjawangid taudi sisse. Ei Saksa arstidele see taud alguses kaunis tundmata oli, sellepärast wõis ta wangilaagrites kohutawalt mullata, kuni wiimaks tema epidemioloogia teada saadi ja tarwilikka wastuabinõusid tarwitusele wõidi wõtta.

Wiimaks oli see sõjataud nii kütkestatud, et ta sõja lõpuks ka wangilaagritest peaaegu täiesti wälja peletati. Ka Saksa rahwas, wähesed erandid maha arwatud, jäi sõja kestes plekilisest soojatõbest üleüldiselt puutumata. Alles sõja lõpul, kui Saksa wäed Prantsusmaalt kiiresti taganema olid sunnitud ja arafatjutud terwishoidliski korraldusi enam tähele ei pandud, tõusis plekilise soojatõppe jääjate arm. Preisimaal registreeriti 31. oktoobrist kuni 31. detsembrini 1918 60 plekilist

*) W. „Sõdur“ nr. 2.

**) W. Hoffmann, Die deutschen Ärzte im Weltkriege. Ihre Leistungen und Erfahrungen. Berlin 1920. Mittler und Sohn.

soojatõbist, 1. jaanuarist kuni 5. webruarini 1919 juba 447. Et selle taudiga harjunnid arste juba küllasel määril saada oli, siis on seni korda läinud taudi suuremat laialilagunemist ära hoida, ehk küll tema sissetoomise hädaoht Weneemaal alaliselt ähwardab.

Plekiline soetõbi algab enamasti kange peawaluga, tõuswa palawiluga, mis pärast alaliselks muutub, lämmastusega ja põrnapaisumiseega, sagedasti ka filmasibehaha ja õhuldõri katarriga. Warsti, umbes kolme kuni kuue päewa pärast, ilmub plekiline punetus (exanthema), ja nimelt esiti roseoolide kujul, mis pärast petehhiaalseteks muutuwad. Palawik tõuseb kõige kõrgema kraadnii. Haiguse lõpu poole ilmub sagedasti liigete gangreen. Põrna paisumine alaneb haiguse kestusel natuke.

Lapsed põewad selle haiguse kergemine läbi kui wanemad inimesed. Ka Wene sõjawangide juures, kui ka maa pärisrahwa juures Poolamaal ja teistel maaladel, oli haiguse käik kergem kui sakslaste eneste juures, misjulgust nähtust küll waremalt omandatud immunitediga (ohutusega) tuleb seletada.

Inkubatsiooni (haiguse idanemise) aeg kestab harilikult kümme kuni neliteistkümme päewa, sagedasti aga ka kuni 21 päewa. Poolamaal oli isegi üffitiuid juhtumisi, kus haigus alles 23 päewa pärast külgehakkamist wälja läi. Inkubatsiooni ajal tunneb tõbest tabatu enese enamasti täiesti terve olewat.

Plekilise soojatõbe etioloogia (põhjuse õpetus) ei ole weel mitte kindlasti teada, ehk küll paljud tublid bakterioloogid seda sõjas ja kodus, sagedasti wäga ränkadel tingimistel, wäsimata on uurinud. Kuid siiski on uurimised siin õige palju selgust toonud. Mõngisugune pifielukatõug ei näi selle haiguse sünnitaja olewat, seda tõendawad paljud uurimised.

Kuid niipalju on sõja sootful siiski wastuwaiblemata kindlaks tehtud, et peaaegu ainukeseks plekilise soojatõbe üleandjaks ja laialilaotajaks on riidetäi. Materjali hulk, mis seda wäidet tõendab, on nii rõhuh, et igasugune teine laialikandmise wõimalus selle kõrwal praktiliselt sugugi arwesse wõetaw ei ole. Seda on nii arwuta palju kordasid kõikidel sõjawäljadel, wangilaagrites ja kodus tõendatud.

Kas riidetäi kõrwal ka pea- ja wilbitäi plekilise soojatõbe sünnitajaid edasi kanda wõiwad, ei ole weel täiesti kindlaks tehtud, ja see ei ole ka nii wäga tähtis, sest täi-puhastuse korral tulewad kõik täid niihästi ihu peal, kui ka pesus ja riietes täielikult ära häwitada.

Plekilise soojatõbise täi wõib werememisel plekilise soojatõbe märki inimese küljest inimese külge kanda. Plekilise soojatõbine ilma täideta on täi-puhtas ümbruses täiesti kahjuta, teda wõib ilma kartmata teiste haigetega wõi terwetega ühte panna, kui mõlemad rühmad täiesti täi-puhtad on ja selleks ka jääwad. (Hoffmann).

Näüd saadakse aru, misjulgune tähtsus on nõudmisel, et sõdur „täidest puhast“ oleks

Sakslaste puhtuse ja korra armastus on tutaw. Kuid kõigist terwishoidlistest ettewaatuse abinõudest hoolimata kaebasid sõdurid, nii hästi soldatid kui ka ohwitserid ja arstid, eellinil sagedasti suure täipiinaüle. Ei olnud ju kaewikutes wõimalik igapäew põhjalikku pesemist ette wõtta, sagedamini pesu wahetada ja kaewituid põhjalikult puhastada. Waenlase käest ära wõetud kaewituid olid alati kangesti täiastanud. Ka

frondi seljataguses kaebasid väeosad täipiina üle, kuid päris üleüldist „täiastust“ seal siiski ei olnud.

Mustad, räpased urtsifud ja onnid, kus sõduritel tuli korteris olla, olid kohad, kust nad neid piinajaid enestele muretsejaid. Kellal waefemates peredes Poolamaal ja Wenemaal on olla tulnud, see teab, et seal täid olid elanud on. Täi on seal alamate rahwahiite paratamata jõbbid. Temaga ollakse nii ära harjunud, et seda tähelegi ei panda. Türgimaal keelab juba uul täitapmise ära. Küll on Wenemaal ja Poolamaal linnades ja suuremates külates awalitud saanud olemas, kuid päris täihawituse asutusi, kus riideid, kasutaid, woodisti jne. täidest wõiks puhastada, ei leidu seal mitte.

Wenelased tarwitawid täide häwitamiseks bakuumauruga desinfektiooni aparate, mis suuremates linnades olemas on, kui ka Jaapani formalin-auruga puhastuswiisi.

Ka Saksamaal ei wõetud alguses täitüsimust tõsijelt. Asi muutus aga, kui sellis pealtnäha nii kahjuta loomas kardetawa taudi laialilootajat ära tunti.

Täihawituse küsimust uuriti Saksas sõjawäes kõige kulgelt. Sõjawäe terwishoiu peawalitsus saatis tuttawa loomadeuurija H a s e kaewitutesse täide ja muude jõbbikute elu- ja sigiwuse tingimisi iseäraldi uurima. Täihawituse asutused tekkisid nüüd igal pool frondi ligiduses, lihtjatest, mis ainult paari mehe jaoks olid määratud, kuni kõige suuremateni, kus mitu tuhat meest päewas ära wõidi puhastada. Täipuhastustest pidid sõdurid enamasti iga kahe nädala tagant läbi läima.

Hase on oma uurimise tagajärjed mitmes kirjatoös ja ka Warszawi arstide kongressil teada annud. Hase uuris niihästi elawat täid kui ka selle mune (tingusid).

Kõige suurem täide arv, mis Hase ühe wenelase juures wõis kindlaks teha, oli 3800. Täide külgehallawuse ja täitundlikkuse suhtes järgutab Hase inimesi nelja järku: 1) niisugusteks, kelledele täid üleüldse külge ei hakka; 2) niisugusteks, kes täitundlikud olid ja selleks ka jääwad; 3) niisugusteks, kes täitundlikud olid, kuid seda mõne aja pärast enam ei ole, ja 4) niisugusteks, kes juba algusest saadik täipistete vastu üksteisid olid ja selleks ka jääwad. Paljud elanud Poolamaal on täihammustamisega nii ära harjunud, et nad seda enam tähelegi ei pane. Palju kardetawamad on aga need inimesed, kes ei tunne, et neil täisid on, ja sellepärast täipuhastusele ei ilmu. Sage-dasti seletasid plektilised joetõbbid, isegi arstid, keda nende hariduse kraadi pärast täiesti uskuda wõib, et aendel täisid tõesti mitte ei ole. Nemed ei tunnud täi pistet ja sellepärast uskusid nad, et neil täisid ei ole.

Riidetäi armastab munade munemiseks igasugust willast ja karwast riidet, fildat linast ja siidiriidet põlgab ta. Emame täi, kes 45 päewa elab, munes S i k o r a tõenduse järele 197 muna. Täi elab kestmiselt 50 päewa. Tingude arenemise kestus oleneb täiesti temperatuurist. Allpool 15° edenemist ei ole, ära aga ei sure tingud madalamagi temperatuuri juures mitte.

Et täidega katsed teha, peawad nad kehast werd imeda wõidma. Kõige põhjalikumalt uuris Hase katseliselt täide ja nende tingude wastupidamust keemilistele ja füüsikalistele mõjudele. Kõik keemilised rohud, ka formalin ja sublimaat, on täiesti mõjuta. Kõige mõjusam on 3 kuni 5% line kresool-seebi sulatis ja

wääpilihappe aur. Kõige tundlikum aga on täi wähe-malt 60 kraadilise kuumuse vastu, kui teda wähemalt tundi aega selles kuumuses peetakse.

(Järgneb.)

Brest-Litowsk

Krahw Ottokar Czernin.

(Järg.)

23. detsembril 1917.

Ujaltselt warakult töötasime Kuhlmann ja mina wastuse walmis. Seda saab lehtedest teada. Wastus nõudis raskest tööd. Kuhlmann ijklikult on üleüldise rahu poolt, kardab aga sõjawäelaste protesti, sest sõjawäelased tahawad alles siis rahu teha, kui nad lõpulikult on wõitunud. Wiimaks ometigi läks korra. Rastusi tekkis siis jälle türlklastega. Need seletasid, et nad peawad jääma oma nõudmise juure, et kõge pärast rahutegemist Wenemaaga Wene wäed Kaukaasiast lahkuma peawad, ettepanek, millega sakslased nõus ei olnud, sest seega oleksid nad ühtlasi tunnistama pidanud; et nad ka Poolamaalt, Kuuramaalt ja Leedumaalet lahkuwad, nõudmine, mis Saksamaale wõimata täita. Alles wäe wõitluse ja korduwate pingutuste järele läks korra türlklasti nende nõudmisest loobuma sundida.

Bulgaarlased, keda Bulgaria kochtuminister Popow juhatajana esitab, ja kes olalt Saksas keelt ei osta, olalt Prantsuse keelest waewalt aru saamad ja kes sellepärast meie wastusest alles pärast hakkasid aru saama, jätsid oma seisukohawõtmise 24-daks.

24. detsembril 1917.

Ennelõunatul ja pealelõunatul olid tunnipitused konwerentsid bulgaarlasega, kus Kuhlmann ja mina ühelt poolt ja bulgaarlased teiselt poolt ägedasti wastamisi läksid. Bulgaria esitajad nõudsid, et wastusesse lause üles wõetaks, mille järele Bulgariale erand maata rahu nõudmisest tehakse ja tunnistatakse, et Rumeenia ja Serbia maade omandamist Bulgariale mitte maade wõtmiseks ei loeta. Niisugune lause oleks kogu meie tööd tühjaks teinud ja sellepärast ei wõinud seda milgi tingimisel lubada. Sõnawahetus oli paiguti väga äge, ja Bulgaria saadikud ähwardasid koguni ära sõita, kui meie järele ei anna. Kuhlmann ja minu wähefuss jäime täiesti kindlaks ja seletasime nende, et meil nende ärasõidu vastu midagi ei ole, ega ka selle vastu, et nad oma iseseiswa wastuse annawad, kuid meie poolt wäljatõttatud protokolli juures ei muudeta midagi. Et kokku leppida ei suudetud, lõkati üleüldine istumine 25. peale edasi, ja Bulgaria saadikud telegrafeerisid Sofiasse juhatuste saamiseks.

Bulgaarlased on eitava wastuse ja nähtawasti pika nina saanud. Nad olid väga rusutud ja ei wõinud üleüldisest otsusest osa. Siamaani oleks siis asi korras.

Ohtupoolikul oli mul jälle tülitsemist sakslastega. Saksas sõjawäelased „kardawad“, et liitlased üleüldise rahu ettepaneku vastu wõtawad, nemad aga ei taha sõda „ilma kasuta“ lõpetada. Ei taha kuulda niisugust lora.

Kui lääne frondil need Saksas kindralite poolt kindlasti oodetud suured wõidud läte saadakse siis ei ole nende nõudmistel enam piiri, ja see raskendaks veel rohkem läbirääkimisi.

Täna oli üleüldine istumine, kus meie wenelastele oma wastuse nende rahuteppepaneku peale andsime. Mina juhatajin ja andsin wastuse ära, mispeale Joffe was-

*) Waata „Sõdur“ nr. 5.

tas. Üleüldine rahunettepanek tehakse ja tagajärg võetakse ära. Et aega mitte kaotada, jatkatakse läbirääkimisi Wenemaa kohta. Seega oleksime suure sammude jõudnud ja vahesti kõige raskemast üle saanud. Ei või teada, kas mitte eilne päew otsustawat pöördepunkti maailma ajaloos ei tähenda.

26. detsembril 1917.

Kell üheksa hommiku algasid eriläbirääkimised. Rühlmanni poolt ettepanud programm, mis ainult majandusliku ja ehitusküsimusi sisaldas, võeti ruttu ja libedasti läbi, nii et juba kella 11 paiku istumine materjali puudusel lõpetada tuli. Vahesti hea eeltähendus.

26. detsembril 1917.

Õhtul enne sõlmist andis Hoffmann wenelastele Salfja plaanid piiririikide asjus teada. Seisuford on järgmine: Runi läänes sõda edasi kestab, ei või sakslased Kuuramaalt ja Leedumaalt lahkuda, sest kõnelemata, sellest, et nad neid maid rüüstapandina üleüldiste rahuläbirääkimiste korras enese käes pidada tahavad, on neil seal ka üks osa nende sõjamaterjali wabrikuteist. Naudteematerjal, wabrikud, kõigepealt aga wili on tingimata tarvilikud, niikaua kui sõda kestab. Et nad sealt kohe lahkuda ei või, on loomulik. Tuleb rahu, külap siis otsustab okupeeritud maakondade enesemääramise digus. Müüd sünnitab aga suurt raskust küsimus, kuidas seda enesemääramise digust teostada.

Wenelased ei taha muidugi mitte et rahwahealetamine siis ette võetaks, kui Salfja sfititud maal riikiwad — ja sakslased ütlevad jälle, et enamlaste kuulmata hirmuvalisus igasugust walimisi tagajärke wõltsib, sest „pursuid“ ei olla enamlaste arusaamise järele inimesed.

Minu ettepaneku era poole tu riigi kontrolli asjus lükkasid dieti kõik tagasi. Sõjaajal ei oleks ükski erapooletu riik walmis seda oma peale wõtma, ja kuni üleüldise lõpuni ei jää Salfja okupatsioon maale. Dieti kardawad mõlemad pooled wastaspoole terrorit, ja kumbki tahab seda terrorit ise teostada.

Siin on aega. Kord ei ole türlased walmis, siis jälle bulgaarlased, siis lõhkewad wenelased — ja istumine lükkatakse jälle edasi või jäetakse pooleli, waewalt algatuna.

Doen müüd Prantsuse revolutsiooni mälestusi. Wäga ajakogane lugemine selle poolest, mis Wenemaal praegu sünnib ja mis kogu Euroopas tulla võib. Seeford bolshewickla veel ei olnud, kuid mehi, kes wabaduse lööfõnadega maailma türanniseerisid, oli seeford Pariisis niisamuti, nagu müüd Peterburis. Charlotte Corday ütles: „Mitte inimest ei surmanud mina, waid kiskja metsalise“. — Need bolshewickid kaowad jälle, ja kes teab, kas Trotskile ka oma Corday ei leidu.

Üks wenelastest juustos mulle tsaari perekonnast ja seal walitsewatest oludest. Ta kõneles suure lugupidamisega Nikolai Mikolajewitshilt, kes mehine mees olla, energiline ja julge, teda ka wastasena tunnistama peab. Tsaar selle wastu olla arg ja walelik. Kodanluse saamatuse tõenduseks olla juba see asjaolu, et nad niisugust tsaari sallida wõiwad. Üleüldise olla isewalitsejad kõik enam ehk wähem degenerandid, ja tema ei suutwat aru saada, kuidas wõidawat leppida riigiwormiga, mis degeneritud walitseja hädaohtu wõimaldab. Wastasin temale, et ainuwalitsusel kõigepealt see paremus on, et wähemalt üks koht riigis leidub, kuhu isikline tõuslikkus ligi ei pease, ja mis degeneratsioonisse puutub, siis olla see wahel waate asi; olla degenerantsid ka kroonimata riigipeade hulgas. Minu kaastõneleja arwas,

et kui rahwas walib, siis ei olla seda hädaohtu karta. Wastasin, et herra Lenin ei ole mitte walitud, ja tahtlen, kas teda wabal walimisel walitaks — wahesti leidus Wenemaal inimeji, kes temale omalt poolt degeneratsioonile ette heidaksid.

27. detsembril 1917.

Wenelased on meelt heitmas. Tahtsid osalt ära sõita. Nad arwasid, et sakslased kõigist okupeeritud maadest endid lahti ütlevad ja need enamlastele tagasi annawad. Pitad istumised wenelaste, Rühlmanni ja minu wahel, osalt Hoffmanni osawõittel. Formuleerisin järgmist:

1. Runi üleüldine rahu lehtud ei ole, ei või meie okupeeritud maid käest ära anda (seal on meil wabrikud, raudteed, külawatud põllud jne.)

2. Kui üleüldine rahu lehtud, võetakse Poola, Kuura- ja Leedumaal rahwahealetamine ette, mis nende rahwaste saatuse ära otsustab. Kuidas healetamist teostada, selle üle tuleb veel aru pidada, sest wenelased tahawad kindlustust saada, et walimisi wabalt, ilma rõhuta, peetaks. See ei näi ei ühele, ega teisele poolele meeldiwat. Seisuford wäga halb.

Õhtupoolit. Seisuford läheb veel pahemaks. Hindenburgilt wahased telegrammid kõigest „loobumise“ wastu. Subendorff telefoneerib iga tund. Uued wahahood. Hoffmann wäga äritatud. Rühlmann „külma“ nagu alati. Wenelased seletawad, et nemad sakslaste segaseid ettepanekuid healetamise wabaduse kohta wastu ei wõi wõtta.

Seletasin Rüh- ja Hoffmannile, et nendega äärmiseni lähen, aga kui nende plaanid wette lükawad, siis alan mina wenelastega eraldi läbirääkimisi, sest Berliin ja Peterburg ei taha kumbki waba healetamist. Austria-Ungrial ei ole muud soowi kui rahu teha. Rühlmann saab minu seisukohast aru ja ütles, et tema isegi ennem lahkuks, kui asja wette laseks luttuda. Tema tahtis, et mina oma seisukoha temale kirjalkult esitaks, sest see kindlustawat tema seisukohta. Tegin seda. Tema telegrafeeris minu seisukoha teisele.

28. detsembril 1917.

Meeteolu loib. Eduna ajal telegramm Bussche käest: Hertling olnud teidri juhtul, keiser olla täiesti rahul. Rühlmann ütles mulle: „Kaiser on ainufene mõislik mees kogu Salfjamaal“.

Kõik sõdawad kogu aruandma. Järgmine istumine 5. jaanuaril 1918. (Järgneb).

Ajakirjanduse ülewaade.

Rahulepingu allakirjutamise puhul kirjutawad meie ajalehed:

„Põestimees“: „Suur ajalooline filmapill oli see, kus rah: Eesti ja Wenemaa wahel alla kirjutati, küll kõige tähtsam filmapill meie rahwa seitsmesaja aastases waewariklas ajaloos. See oli filmapill, kus kindlustati Eestiile kõigi nende kangelasmeeliste tegude, jõupingutuste ja ohwrite wili, mis meie wõrdlemata wahwa sõjawägi ja laewastiik, iga üksik mees nende seas aasta-pikkuses werises wõitluses on toonud, nende raskuste taju, mis terve meie rahwas wana Eesti wiisadusega kannud. Alles müüd wõine helda, et meie riiklikule majale kindel alus on pandud, mis wistist ei pragune. On rahwaste arenemise-järkudes filmapill, kus welslid wälja antakse, mida ainult werega wõib

*) Sõnade mäng. Originaalis seisab: Rühlmann „külg“.

wälja lunastada. Meie oleme need weskliid wälja annud, kui meie Cesti iseseiswuse wälja kuulutafime ja tema kaitseks oma wäge moodustama hakkafime. Täna wõime öelda, et meie need weskliid wälja oleme lunastanud oma paremate poegade werega.

Rahuleping on suured wäljawaated awanud meie jõudis seiswale taubandufese ja tööstufese, on meile küünarnuku ruumi teinud sinna, kus meil enne ligipääsmist ei olnud.

„Päewaleht“: „Kui seda rahulepingut ligemalt waadato, millele täna wara hommikul Tartus alla kirjutati, siis peab ofekohefekt tunnistama, et kuigi see külm rahu on, mis meile saatuse sunnil osats saab, see siiski meile kasulik rahu on, kasulik isearanis jee majandusliselt. Peab tunnistama, et nii nagu meie üliwahwa ja wapper sõjawägi oma energilise ülemjuhatusel all aasta otja hülgawalt on wõidelnud, nõnda on ka meie diplomaatia selle eest osanud hoolt kanda, et kalli werega wõidetud wõitused meie mitte kaeft ära ei pruugi anda. Meie diplomaatia on Tartu rahufõnnerentfil osawalt töötanud. Kuigi meie delegatsioonil koosseis nõrk oli, siis oli selle juhataja Jaan Posta mees omal digel kohal, kellele, peaaegaliselt sõjalistes küsimustes, paremaks kaeft oli wiisa ja järelandmata abimees — kindral Jaan Soots.

Nüüd, kus rahuleping alla kirjutatud, tuleb eftime- ses joones selle eest hoolt kanda, et Wene enamlus, kes meist sõjariistus jõuga jagu ei saanud, ka meid maha ei murraks selle sõjariistaga, mida ta osawamini on kasitanud, oma kihutusitõõga, mis nüüd igasuguste abindudega ja igasugusel wiisil üle piiri imbuma hakkab. Meie ufume siiski, et ka see meile korda läheb. Kui meil juba jõudu ja julgust jatkus määratu suure Wenemaaga sõda pidada ja tema kallaletungimised tagasi lüüa, ja weel enam, kui meil julgust ja jõudu jatkus enamilise Wenemaaga juure osa Euroopa hoiatusete ja manitfuste saatel rahu teha, pealegi weel sarnastes tingimistes, kus meie seniised lepinguosalised lubadustest hoolimata meiega kaasa ei läinud, siis peab meil jõudu jatkuma ka edaspidi oma riigi eest walwel olla.“

„Tallinna Teataja“: „Cesti on enam ku aastapikkuse wõitluse suure ilmariigiga ansalt lõpetanud ja Cesti diplomaatia on sõjawägede hülgawate wõitude peale tootades wastasega rahulepingu teinud, mida meie täiesti rahuloldawaks wõime nimetada. Jõudude wahelorda hülgasnuure Wenemaa ja wäifese Cesti wahel filmas pidades wõib öelda, et see rahuleping meid kõlbiselt ja aineliselt täiesti rahulbab ja meie pikka meeleheitlikku sõjariistus wõitlust iseseiswuse ja rippumatuse eest hülgawalt kroomib. Kuigi weel meie iseseiswus de jure teiste riikide poolt tunnistatud ei ole, siiski wõib kindlasti öelda, et kõige raslem ajajärgl meie iseseiswuse wõitluses rahulepingu allakirjutamisega mõõdas on. Tahafime uskuda, et ka need meie hulgaft, kes seni meie iseseiswuse wõitluses kõigest leiged pealtwaatajad olid, kes ise kätt külge ei ole pannud ega midagi ohwerdanud, nüüd kui rahuleping neile teatawaks saab, kahtlemise lõpetawad ja tulifelt rahulises töös seda edasi aitawad ehitada, millele teised oma werega ja warandusega aluse rajanud. Rahulepingus on kristalliseerunud meie senise wõitluse saawutused. Allakirjutatud rahuleping on meie piiride ja iseseiswuse kaitsemise sõjariistus jõudude pealt ära wõtnud ja meie sõjawägi wõib wististe raske wõitluse järele hinge tõmmata. Muidugi peame meie ka edas-

pidi walwel olema, et igasugust katset meie piiridesse tungida ofustawalt tagasi lüüa; aga meil on lootus, et nüüdseft peale wõimalas awaned rahulisele riigiehitamise tööle asuda.“

„Sotsialdemokraat“: „Rahuleping Cesti ja Wenemaa wahel on alla kirjutatud. Kuid see ei ole ainult rahuleping, waid suure rahwuswahelise tähtsusega akt, mis digusliselt uute riikliste organismide ülaolu Euroopa mannermaal märgib. See leping ei markeeri üksnes sõjalise tegeuwuse finaali, nagu tawaliselt rahulepinguteft nägema oleme harjunud, waid määrab ära lõpuliselt wahelorra kahe sarnase poole wahel, kes endise riiklis-diguslise järje juures üleüldse lepingulises waheloras ei wõinud seista. Siit peale hakkawad kaks maad, mis waremalt ühte riiklise organismi kuulusid, kumbki oma ette elu elama.

Mis aga sellesse kartusse puutub, et enamlus nüüd oma jala urgitfewat tegeuwust tahutingimistes algab, siis on nende kartuste omanikkudel liig wähe usku Cesti rahwasfe. Meile, kes suurtekkide suu ees rahulikult püfima jääda on suutnud, ei ole üksti agitatsioon kardetaw.

Loodame, et Tartu rahulepinguga püfim wahelord Cesti ning Wenemaa wahel on loodud. Loodame, et meie kaeft sõjast wabanedes wirgalt riiklisele tööle asuwad. Loodame, et see rahu nii meile, kui ka Wenemaale õnnets ja õnnistufeks saab. Tänu kõigile, kes kandsid sõjakäigu pealesunnitud raskusi — nende waew ei läinud Cestile kaduma.“

„Waba Maa“: „Meie astume Rõdufogude Wenemaaga rahu teele, kuid meie iseseiswuse wõitlus ei ole kaugeksti lõppenud, — selle wastastega on meil wast nii mõnigi werine heitlemine ees. Cesti iseseiswuse wõitlemine on pikaldane. Kuid ka Wenemaaga, kes meie iseseiswust tunnistatanud ja kes oma wägiwaldse pealetungimise rahulepinguga lõpetab, tuleb meil edaspidi walwel olla. Enamlus ei ole seni oma üleilmilise kommunismi wõidupääsmise lootust ega oma imperialistlikka kalduwusi jätanud, mida sõjalise jõu kui ka sisemise kihutusitõõ abil kasutakfe läbi wia ja arendada. Mõlemate wastu peab Cesti walmis olema.“

„Raja“: „Nüüd oleme siis nii kaugele jõudnud, et ka sellest meile pealesunnitud sõjast, mis Cesti nimele kustumata kuulsuse teiste rahwaste filmis löi, efi algu wäljapääfenud oleme ja sõjaliselt mitte kaotajana, waid wõitjana, sest eesmärgist, mille teostamifeks öel waenlane meile kallale tungis, on ta loobuma pidanud...“

Rahufõlmimine enamlastega ei kindlusta meid põrmugi, et enamlased nüüd oma saagiahned filmad jäädawalt Cesti pealt ära oletis pööranud...“

Rahuleping, kui niifugune, peab ilka selgeid wäljawaateid ja kindlustusi tulewiku kohta pakkuma, seda ei lüüa meile aga ka kõige wähemalgi määralt leping Rõdufogude Wenemaaga. Sellepärast wõime temast ainult nii palju headmeelt tunda, et enamlased oma kallaletungimistest Cestile loobuda on lubanud ja mehed asjata oma werd walada ei pruugi. Kuid see wõib täna ja homme nii olla, mis tulewik toob, on teadmata.“

Kirjandus.

Väänemeremaade kaart XIII. aastal jal.

Sõjawäe Topografia Osakonna wäljaanne. Mõõt: 1:750000.

See on väga huvitav kaart, mis meie usin topograafia osakond meile seekord pakub. Vanade kirjade ja dokumentide põhjal - on siin Pääneremaade rahvaste elamise piirkonnad XIII. aastajal ära tähendatud. Ära märgitud on ka kindlustatud kohad, lossid, külad, lahinguväljad, ohvripaigad, Kalevipoja sängid ja teised ajalooliselt tähtsad kohad. Kaardil on ka suur aktuaalne tähtsus Eesti-Väti piiriküsimuse otsustamise suhtes. Siit näeme, et Eesti ajalooline piir palju kaugemale lõunupoole ulatab, kui praegune rahvusline piir. Eraldi Valga asjus on kõik eeldused ja andmed meie kasuks. Eesti-Väti piir läks 700 aasta eest Väti (Burtneki) järve juurest umbes nagu sihis põhjapoolt Koivalinna ja lõunapoolt Bugula järve ja pööras siis kirde sihis idapoolt Irboskat kuni Vihtva järve lõunapoolse otsani.

Kaardil on üles antud ainult need nimetused, mis vanades ajaloolistes kirjades tõesti leiduvad.

Ka tehniliselt on kaart hästi korda läinud.

See kaart on küll seda väärt, et teda võimalikult palju rahva sekka lähets. Nõuandis peatsid seda ostma kõik koolid, raamatukogud ja muud kultuurilised asutused.

Hind — 4 marka. — ei ole selle kaardi kohta sugugi suur.

Segateated.

Eesti-Vene rahuleping

Kirjutati 2. veebruaril kell 3/41 hommiku Tartus alla, ja juba 4. veebruaril ratifitseeriti ta Moskvas Venemaa saadikute nõukogu keskkomitee poolt, nagu üleeila Moskvas ametlikult teatati. Meie Usutavas Rogus tuleb rahuleping tuleval nädalal läbi vaatamisele ja ratifitseerimisele. Alles siis, kui rahulepingu ratifitseerimisele.

siioonid mõlema valitsuse vahel vahetud, hakkab rahu seisuford Eesti-Väti ja Venemaa vahel maksma.

Kuidas meie avalik arvamine rahulepingu vastu võttis, sellest „Hafirjanduse ülevaate“ all.

Dhwitteride Rogus

2. veebr. s. a. peetud loengu referaat peab tänasest numbrist ruumipundusel välja jääma.

Järgmine loeng on esmaspäeval, 9. veebruaril, kell 8 õhtu. Loengu teemaks on: „Normal-lhutate, toitmine ja eluruumid“.

Inglise sõjaväe reorganiseerimine.

„Reuter“ teatab Londonist: Sõjaväe reorganiseerimise kohta kõneldes ütles Churchill, et reguläärse sõjaväe kõrval veel territoriaalne sõjavägi saab olema. Selle sõjaaegne suurus oleks 345 tuhat meest, kuid esialgu on kavandatud ainult 60 protsi. Sellest arvust teenistusse võtta. Seda sõjaväge saadetakse ainult parlamendi heakskiitmisel väljamaale, kuid tema otstarbeks oleks riigi kaitsmine, ühes arvatud meie kohustused Prantsusmaa ja Flandria vastu. Ükski mees ei pea sellesse wälle astuma, kes mitte walmis ei ole Prantsusmaale appi minema.

Toimetusele saadetud kirjandus.

1) Mémoire sur l'indépendance de l'Esthonie présentée à la Conférence de la Paix par la Délégation Esthonienne. Avril 1919.

2) Bulletin de l'Esthonie. № № 2, 3, 5, 6, 7.

3) La Revue Baltique. Deuxième année № № 1—3.

Wastutaw toimetaja: Kindralstaabi polkownik Mint.

Wäljaandja: Wägede Ülemjuhataja staab.

Sõjaväe Topografia osakonna väljaandel ilmus

Baltimaade kaart XIII. aastajal.

Kaart on kolme wärwiga trükitud.

Hind 4 marka.

Saada raamatu kaupl. ja Sõjav. Topografia osakonnast, Tallinnas, Laial tän. № 39.